



Datum: 31.10.2016
Medij: Timok - Zaječar
Rubrika: Društvo
Autori: Redakcija
Teme: Prirodnjački muzej

Napomena:
Površina: 388
Tiraž: 0



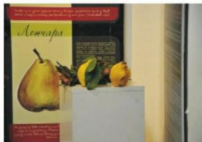
Naslov: "STARO I NESTALO VOĆE SRBIJE"

Strana: 6

ИЗЛОЖБА ПРИРОДЊАЧКОГ МУЗЕЈА У ЗАЈЕЧАРУ

"СТАРО И НЕСТАЛО ВОЋЕ СРБИЈЕ"

У Народном музеју Зајечара отворена је гостујућа изложба Природњачког музеја из Београда под називом "Старо и нестало воће Србије", аутора Александре Савић, вишег кустоса. Аутор цртежа је Бора Милићевић, ликовни техничар из Природњачког музеја, а за дизајн је заслужна Снежана Рајковић. Циљ изложбе је да се представи богатство и разноврсност великог броја сорти аутохтоног воћа наших простора, које је потребно истражити, забележити, али и сачувати, као и промоција руралне баштине и



афирмација традиционалних вредности које су од значаја за нашу средину и њено памћење.

Тимочка крајина је карактеристичан по узгоју многи старих сорти воћа, међу којима су јабуке тимочанка, шарунка и шуматовка, као и крушке - воденача, лубеничарка и караманка које нестају. Изложба је

нашла на веома добар оцив зајечарске публике. На отварању су говорили директор др Дејан Крстић, директор Народного музеја Зајечар и Александра Савић, ауторка изложбе. Ово је 25. гостовање изложбе у музејима широм Србије за протекле три године.

По речима ауторке ова изложба је настала спонтано. Дворишта широм Србије преобогата су различитим сортама воћа, а да домаћини често и не знају које су то сорте. То је благо у нашем окружењу и које треба прибележити.

Србија је изузетно богата великим бројем старих, аутохтоних сорти воћа најразноврснијих облика, боја, укуса и мириса, које су се гайиле на нашем подручју стотинама година уназад, а које данас нестају без повратка готово незабележене. У сеоским окупацијама и воћњацима, али и на пијацама данас је тешко видети сорте воћа које су наши преци вековима користили за исхрану. Међутим, иако ретке, старе сорте јабука, крушка, шљива, трешања и другог воћа још увек се могу пронаћи на нашем подручју као појединачна стабла или у мањим засадама, истиче аутор Александра Савић.

Аутохтоне сорте воћа су непознатог порекла. Претпоставља се да су донете у некој од бројних миграција становништва током историје.

-Многе сорте су се адаптирале на наше услове и стекле нове особине у односу на своје исходне сорте, а неке су остале и непромењене. Сматра се да су многе сорте воћа и настале на нашим просторима, као шљива црвена ранка, шљива драгачевка и друге сорте. Ако погледамо које су то сорте јабука постојале на почетку 20. века, може се рећи да их је било негде око 150 старих аутохтоних, одомаћених, традиционалних сорти, које су доношене и чак настале на неким нашим просторима. Постоји запис да је наша шљива ранка настала у бли-



Др Дејан Крстић, директор Народного музеја Зајечар и Александра Савић, ауторка изложбе

зини Аранђеловца, у селу Даросава па је зову и даросавка, а то је велико богатство када имате своју шљиву. Затим, јабука будимка је јако дуго на

нашим просторима, 700 или 800 година, и још увек се може наћи на пијацама, а то је право благо, додаје Савић.

На изложби "Старо и нестало воће Србије" представљене су 64 сорте аутохтоног и одомаћеног воћа, међу којима су јабуке - петровачка, памуклија, ружица, шарунка, фунтача, масњача, девојачка црвенка, крстовача, шимширка, овчији нос, слаткара, преспанка, тетовка, кожара, будимка, ђулица, ребрача, сенација, колачара и друге. Представљене су и крушке - јагодарка, видовача, илињача, петровчица, мирисавка, лубе-

ничарка, сијерак, медунак, стамболка, округлица, месњача, јарац, такиша, караманка, базва, јерибасма, калуђерка, тепавац, михољача, зимњача, лончара, овчара, кантаруша и туршијара, а од шљива - црвена ранка, пожегача, белошљива, округлица, црвени пискавац, горчичка, говејача, бардаклија, пандара, али и друго воће нашег подручја.

Један део изложбе посвећен је употреби јабуке и шљиве у народним обичајима и традицији код Срба, воћки као светом дрвету запису, као и изводу из архиве старих и ретких књига из области воћарства које датирају из 19. века. Такође су представљени свежи плодови воћа и хербарски материјал Збирке воћа Природњачког музеја, уметнички цртежи плодова, ауторске фотографије воћа са мотивима села, етнолошки експонати употребних предмета везаних за воће, ракију и друго. Изложбу прати и публикација "Старо и нестало воће Србије", аутора Александре Савић, у којој је дат илустрован приказ аутохтоног воћа Србије са аутентичним фотографијама српског села.

Д.Ж.

